

ת"פ 50855/06/15 - מדינת ישראל - פרקליטות מחוז מרכז נגד עסאם עבד אל וואלי

בית משפט השלום בכפר סבא

ת"פ 50855-06-15 מדינת ישראל נ' עבד אל וואלי
תיק חיצוני: פממ 3612/14
לפני כבוד השופט אביב שרון

בעניין: מדינת ישראל - פרקליטות מחוז מרכז המאשימה

ע"י ב"כ עו"ד נופר פשרל

נגד

עסאם עבד אל וואלי ת.ז. הנאשם

ע"י ב"כ עו"ד דניאל עינב

פסק דין

כתב האישום המתוקן בשנית וההסדר הדיוני

1. הנאשם, יליד 1967, הורשע על פי הודאתו, ובמסגרת הסדר דיוני, בעבירות של הפרת הוראות הבטיחות בעבודה, בניגוד לסעיף 223 לפקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], תש"ל-1970, יחד עם סעיף 225 לפקודה ותקנה 112 לתקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בניה), תשמ"ח-1998; והיעדר קיום ביקורת, בניגוד לסעיף 223 לפקודה, יחד עם סעיף 225 לפקודה ותקנה 122 לתקנות.

2. על פי עובדות כתב האישום המתוקן בשנית, עובר למועד הרלוונטי לכתב האישום התקשרה חברת "חן ואיתי גינדי" עם חברת "דניה סיבוס בע"מ" (להלן - החברה המבצעת) לצורך הקמת פרויקט בניה של 5 בנייני מגורים בהוד השרון (A-E). החברה המבצעת שימשה באתר כ"מבצעת הבניה" וכ"קבלן ראשי" כמשמעות מונחים אלו בתקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בניה), תשמ"ח-1988. במועד הרלוונטי הועסק הנאשם על ידי החברה המבצעת ומונה באתר לתפקיד של "מנהל עבודה" כמשמעות מונח זה בתקנות. מתוקף תפקידו ובהתאם לתקנות היה הנאשם אחראי על ביצוע ההוראות הקבועות בתקנות בנוגע להקפדה על בטיחות כלל העובדים והפועלים באתר. במועד הרלוונטי היה מצוי בנין D (להלן - הבנין) בשלבי בניה מוקדמים, ובוצעו בשטחו עבודות יציקת משטח בטון (להלן - רפסודת הבנין), ומצידי ומעל לרפסודת הבנין היו באותה עת דפנות החפירה של הבנין (להלן - החפירה). עובר ליום

7.9.12 הוקמה בצידה הדרומי של החפירה, בסמוך לרפסודת הבנין, רמפת עפר (להלן - **הרמפה**) לצורך הכנסת משאיות וציוד מכני לתוך החפירה. **על אף שבהתאם להוראות תקנה 112(א) לתקנות תפקידו של הנאשם כמנהל עבודה היה להבטיח את שיפועה של הרמפה מפני התמוטטות, הוא לא וידא נקיטת אמצעי זהירות מתאימים. בבוקר יום 7.9.12, הנאשם לא ביצע בדיקות כנדרש, וממילא לא ערך רישום המתעד כי אכן ביצע ביקורת בטיחות של החפירה, ולא ערך רישום המתעד את תוצאותיה בהתאם לאמור בתקנה 122 לתקנות.** באותו מועד שימש נהאד פרשאת כפועל בנין באתר מטעם חברת "דיו ראבי הנדסה ובניה בע"מ", קבלן השלד. נהאד ופועלים נוספים עבדו בתוך החפירה בסמוך לרמפה. נהאד עסק בעבודת טפסנות של יצירת רפסודת הבנין, בסמוך לרמפה. לפתע התמוטט חלק מהרמפה וכתוצאה מכך כוסה נהאד לחלוטין בעפר. כתוצאה מכך נגרם לנהאד נזק מוחי בלתי הפיך והוא נפטר ביום 27.2.14.

במעשיו, הפר הנאשם את חובתו למלא את חובות הבטיחות הקבועות בתקנות לפי פקודת הבטיחות בעבודה המטילות עליו במפורש חובה פלונית; וכן לא ערך ביקורת בטיחות של חפירה, מילוי, חציבה, או דיפון מדי יום לפני התחלת העבודה, ולא כתב בפנקס הכללי את תוצאות הבדיקה.

3. ייאמר כי במקור יוחסה לנאשם עבירה חמורה יותר של **גרימת מוות ברשלנות**, בניגוד לסעיף 304 לחוק העונשין, תשל"ז-1977, ואולם לאחר שמיעת עד תביעה אחד (מנהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית מטעם משרד הכלכלה), הגיעו הצדדים להסדר כאמור, כתב האישום תוקן, הנאשם הודה בביצוע העבירות הנזכרות לעיל והוסכם כי הנאשם יישלח לשרות המבחן לצורך קבלת תסקיר, אשר יבחן, לבקשת ההגנה, את שאלת סיום ההליך ללא הרשעה בדיון.

תסקיר שרות המבחן

4. מתסקיר שרות המבחן מיום 1.1.18 עולה כי הנאשם כבן 50, נשוי ואב לשתי בנות (הצעירה עברה השתלת מוח עצם בגיל 3 בעקבות מחלה), ב-20 השנים האחרונות מתפקד כמנהל עבודה בחברות בניה שונות. בחודשים האחרונים מועסק בקבוצת "אורון". לנאשם הרשעה קודמת אחת מחודש מאי 2016 בגין עבירה של אי הגשת דו"חות מס הכנסה במועד. בנוגע לעבירות מושא דיונו הנאשם מקבל "**אחריות קונקרטית**" בנוגע לביצוע, כאשר לדבריו בבוקר יום הארוע ביצע בדיקה ויזואלית בלבד, שכן אין דרך אחרת לבצע זאת, והוא לא תיעד דבר הבדיקה כנדרש נוכח ביקורו של מנכ"ל החברה באתר באותו יום עמוס. הוא לא הבחין בחריגות הרמפה והבחין שהיתה באותו מצב כבעבר. לדבריו, התמוטטות הרמפה אינה בתחום אחריותו ואינה קשורה לתפקודו. לדבריו תפקידו מסתכם בכך שעליו לוודא שהרמפה נבנתה בהתאם לתכניות וכי היא נשארת לאורך זמן. לתחושתו, ביצע את המוטל עליו. שרות המבחן התרשם מנאשם התופס את העבירה כ"**טעות טכנית הנובעת מאי רישום פעולותיו בפועל**". עוד התרשם כי הנאשם תיאר את העבירה "**באופן חלקי**" וקיבל אחריות על התנהגות בעייתית "**מסויימת**" הקשורה בה. שרות המבחן התרשם שהנאשם "**נוטה להמעיט מאחריותו באירוע הנדון**". גם כאשר הסכים הנאשם לבצע עבודות של "צ" הדגיש כי הוא עושה כן נוכח העובדה שנהג באופן שגוי כאשר לא הקפיד על רישום שוטף של הבדיקות "**אותן ביצע**".

שרות המבחן המליץ להעדיף את הפן הגמולי-שיקומי ולחייב אותו בביצוע 160 שעות לתועלת הציבור. בהתייחס לענין ההרשעה - שרות המבחן הדגיש כי "**התלבט**" בנושא זה שכן הנאשם מבטא אחריות חלקית לביצוע העבירות, אך לבסוף בא בהמלצה להימנע מהרשעה, זאת נוכח העובדה שהנאשם לרוב מקבל אחריות על תפקידים המוטלים עליו;

לא מדובר באדם בעל מאפיינים עבריינים; והרשעה עלולה להביא להשעיית תעודת מנהל העבודה ולמניעת כניסה לאתרים הדורשים הצגת תעודת יושר.

תמצית טיעוני ב"כ הצדדים לעונש

5. ב"כ המאשימה הפנתה לעברו הפלילי של הנאשם (תע/1), הכולל הרשעה אחת משנת 2016 בגין אי הגשת דו"חות מס הכנסה במועד ולעברו התעבורתי (תע/2), הכולל 23 הרשעות קודמות (נוהג משנת 1985), חלקן בעבירות בטיחות (3 הרשעות בעבירה של נהיגה ברמזור אדום; 8 הרשעות בעבירה של נהיגה במהירות מופרזת). התובעת הפנתה לערכים המוגנים בביצוע העבירות אותן ביצע הנאשם - פגיעה וסיכון חיי אדם בעבודה ופגיעה בתקינות התנהלות העבודה באתרי בניה. התובעת הדגישה כי מדובר בנושא פרוץ שלאחרונה קיימת לגביו מגמת החמרה בענישה. בשל ריבוי המקרים בשנים האחרונות קיים צורך להעלות רף הענישה. ב"כ המאשימה הפנתה לראשי הרשלנות בהם מואשם הנאשם וטענה כי אף שלא יוחס למעשי הנאשם קשר סיבתי להתמוטטות הרמפה ולמות הפועל המנוח, הרי שפוטנציאל הנזק, שהתממש בפועל ללא קשר למעשי הנאשם, מגולם בכתב האישום המתוקן בשנית. ב"כ המאשימה עתרה להרשעת הנאשם בעבירות בהן הודה, בהפנותה לחלקים השליליים בתסקיר שרות המבחן ולהיעדר נטילת אחריות מלאה מצד הנאשם, כשלמעשה דבריו לשרות המבחן סותרים חלקים מהותיים מכתב האישום המתוקן בשנית בו הודה. התובעת התייחסה לקריטריונים הנוקשים הנזכרים בפסיקה וטענה כי אף אחד מהם אינו מתקיים בעניינו - חומרת העבירה ונסיבותיה אינן מאפשרות הימנעות מהרשעה; ולא הוכח במידה הקרובה לודאות נזק קונקרטי שייגרם לנאשם באם יורשע. התובעת התייחסה ל"נוהל בנושא אישור או התנגדות למינוי מנהל עבודה בבניה השעייתו וביטול מינוי" מיום 15.8.16, אשר הוגש על ידי ב"כ הנאשם (נע/1) וטענה כי גם לפי נהל זה אין הכרח שהנאשם יושעה מעבודתו, שכן מדובר בסמכות שבשיקול דעת, וגם אם יושעה, הרי שמשך ההשעיה צפוי להיות קצר (עד 12 חודשי השעיה). התובעת ביקשה לקבוע מתחם עונש הולם הנע בין מאסר על תנאי ועבודות של"צ לבין מאסר קצר שיכול יורוצה בעבודות שרות, לצד חיוב בפיצוי משפחת המנוח. את עונשו של הנאשם ביקשה לקבוע בתחתית המתחם.

ב"כ המאשימה הפנתה לפסיקה.

6. ב"כ הנאשם הפנתה לנסיבותיו האישיות של הנאשם המטפל בשתי בנות, כאשר האחת סובלת ממחלה ותלויה בו פיזית וכלכלית. הנאשם פעיל מזה 20 שנה בתחום הבניה ועברו נקי ללא רבב. הוא משמש כמנהל עבודה וזו הכשרתו היחידה. לדברי מעסיקיו הוא מנהל עבודה אחראי ומסור. לפיכך, במידה ויורשע בדין, הדבר יהווה כתם והוא עלול להיות מושעה מעבודתו למשך 12 חודשים בהתאם לנהל משרד התעשייה והכלכלה (נע/1). העבירות שביצע מהוות מעידה חד פעמית במשך 20 שנות עבודתו. התסקיר חיובי בעיקרו ושרות המבחן נתפס לכלל טעות כאשר ייחס לנאשם נטילת אחריות חלקית, כאשר כוונתו של הנאשם היתה שאינו נוטל אחריות להתמוטטות הרמפה ולמותו של המנוח - עובדות שלא יוחסו לו בכתב האישום המתוקן בשנית. לגופו של ענין נטען כי הדרישה לבדוק את שיפוע הרמפה בכל בוקר אינה מידתית; לנאשם אין כל הכשרה לכך; מהנדסים שעבדו באתר הבניה לא התריעו מפני סכנת התמוטטות הרמפה; מקים הרמפה כלל לא נחקר ואין כל אינדיקציה בחומר הראיות לכך שהרמפה נבנתה על פי הנהלים ומדוע התמוטטה. בנסיבות אלו, כך הסניגורית, לא יהיה זה הוגן "להפיל" את כל האחריות על הנאשם. בנסיבות אלה עתרה ב"כ הנאשם לאמץ את המלצות שרות המבחן, להימנע מהרשעתו של הנאשם ולחייבו בביצוע עבודות של"צ. בשל העובדה שלא יוחסה לנאשם אחריות להתמוטטות הרמפה או למותו של הפועל המנוח, ובשל העובדה שמשפחת המנוח פוצתה במסגרת ההליך האזרחי בסכום של 2 מיליון ₪ הרי שאין לחייב את הנאשם בפיצוי.

ב"כ הנאשם הפנתה לפסיקה.

דין והכרעה

7. מהלך הדיון יהיה כדלקמן - תחילה ייבחנו הוראות החיקוק הרלוונטיות הנוגעות להיקף חובותיו של מנהל עבודה; לאחר מכן, ייבחנו הוראות החיקוק הספציפיות שהופרו על ידי הנאשם במקרה הנדון; בשלב הבא יסקרו העובדות והנסיבות שבבסיס ביצוע העבירות, תוך דיון בחומרתן ובמידת הסטייה מסטנדרט זהירות ראוי, הכל על רקע פוטנציאל הנזק שעלול היה להיגרם כתוצאה מאותם מעשים ומחדלים. על רקע אלה, ועל רקע הערכים החברתיים המוגנים בעבירות, יקבע מתחם העונש ההולם; בשלב הבא תיבחן בקשת ההגנה להימנעות מהרשעה בהתאם לקריטריונים שנקבעו בחוק ובפסיקה; ולבסוף, במידה ותידחה בקשת ההגנה להימנעות מהרשעת הנאשם, ייקבע עונשו של הנאשם בתוך המתחם.

8. תפקידו של מנהל עבודה באתר בניה הוא תפקיד מהותי וחשוב הטומן בחובו אחריות רבה. תקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בניה), תשמ"ח-1988 מחייבות כל מבצע בניה למנות מנהל עבודה, כאשר כל עבודת בניה תתבצע **"בהנהלתו הישירה והמתמדת של מנהל עבודה"** (תקנה 2). מבחינת כשירות לתפקיד, מנהל עבודה חייב לעבור קורס של מנהלי עבודה מוסמכים לענף הבניה ואם מדובר במהנדס אזרחי או הנדסאי או טכנאי אזרחי, עליו להיות בעל ותק של שתי שנות נסיון לפחות בבניה ולעמוד בהצלחה במבחן בטיחות בעבודות בניה (תקנה 3). תחום האחריות של מנהל העבודה רחב ביותר, ולמעשה, מדובר באחריות "שירותית", כזו המיוחסת לו בהיעדר התייחסות לאחריותו של בעל תפקיד אחר. כך קובעת תקנה 5 כי **"מנהל העבודה חייב למלא אחר הוראות תקנות אלה ולנקוט צעדים מתאימים כדי להבטיח שכל עובד ימלא אחר התקנות הנוגעות לעבודתו, אלא אם כן החובה מוטלת במפורש על מבצע הבניה"**. עוד נקבע באותה תקנה כי עבירה בניגוד לסעיף 233 לפקודה (הקובעת איסור מעשה העלול לסכן (ראה פרק ז' סימן ד' לפקודה)) תיוחס למנהל העבודה אם לא יוחסה במפורש לעובד אחר. בפרקים ב'-ט"ו לתקנות מפורטות, לשיעורין, חובות מנהל העבודה בהיבטי עבודה שונים, וביניהם - בטיחות משטחי העבודה ומדרכות המעבר וגידורם, תוך בדיקת שיפוען של מדרכות מעבר והרחקת מכשולים מהן (תקנות 14-15); בדיקת החומרים להתקנת פיגומים ופסילת חומרים שאינם מתאימים; בדיקת יציבותם של פיגומים והתאמתם למטרה אליה נועדו (תקנות 19-22); בדיקת פיגום ממוכן והודעה על איסור שימוש בו (תקנות 50-52); בדיקת תקינות מערכות הטפסות והבטחת יצובתן ועמידתן בדרישות התקן (תקנה 84); בדיקת חפירות ועבודות עפר למניעת התמוטטות, הבטחת צידי הפירה או המילוי, נקיטה באמצעי זהירות מיוחדים ועריכת ביקורות יומיות (תקנות 112-122); ביצוע בדיקות עתיות למגדלי הרמה (תקנה 152); אחריות לכך שהעבודה באתר הבניה תבוצע בהתאם לתכנית הארגון הבטיחותי שאושרה בידי מפקח העבודה הראשי (תקנה 166); ועוד.

9. עיננו הרואות כי תפקידו של מנהל העבודה הוא תפקיד מהותי, הנושא בחובו אחריות רבה על מגוון רחב של היבטי עבודה באתר הבניה, ואינו מתמצה בפעולות הנושאות אופי טכני בלבד. מנהל הבניה חייב לעבור הסמכה ולעמוד במבחנים ואמור להיות בקיא ולהבין לעומק את יסודות מקצוע הבניה, תהליכי הבניה, הסכנות הנשקפות מאופי העבודה המיוחד ותפקידו להתריע מפני סכנות ולמנוע התממשותן - הכל כאשר במרבית המקרים משמעות אי הקפדה על נהלי העבודה והבטיחות היא סיכון בפועל של חיי העובדים, בטחונם ובטיחותם.

לאור האמור לעיל, אין להמעיט בחשיבות תפקידו של מנהל העבודה, אשר תפקוד תקין שלו יכול להביא להצלחת חיי אדם - פשוטו כמשמעו.

10. ומכאן, להוראות החיקוק הספציפיות שבהפרתן הודה הנאשם -

תקנה 112 לתקנות קובעת -

"צדי חפירה או מילוי

112. (א) צדי חפירה או מילוי, למעט חפירה או מילוי לפי השיפוע הטבעי של הקרקע שאין עמה סכנת התמוטטות, ושעמקם או גבהם עולה על 1.20 מטרים, יובטחו מפני התמוטטות על ידי דיפון מתאים עשוי עץ, מתכת או חומר אחר בעל חוזק נאות, על ידי מערכת שיגומים או על ידי כלונסאות.

(ב) אין לקרב לשפת החפירה כלי רכב, מחפר, דחפור, טרקטור או ציוד הנדסי אחר כיוצא באלה, עד כדי ערעור יציבות צדי החפירה או הדיפון, אלא אם כן ננקטו אמצעים למניעת התמוטטות.

(ג) חומר או אדמה, לפי הענין, שהוצאו תוך כדי חפירה, יוחזקו במרחק המבטיח מפני התמוטטות; המרחק לא יפחת מ-50 סנטימטרים מדופן החפירה או משפתה.

(ד) דיפון חפירה שעומקה עולה על 4 מטרים יעשה לפי תכנית; תכנית הדיפון כאמור תימצא באתר בצמוד לפנקס הכללי כל עת ביצוע עבודת חפירה.

(ה) אם בעת התקנת דיפון נשקפת סכנה לעובד בשל מפולת, יורד לתוך הבור, החפירה או התעלה תא הגנה שיקנה לעובד הנמצא בו את מידת הבטיחות הדרושה עד להשלמת העבודה.

(ו) במקום דיפון כאמור בתקנת משנה (א), יכול שישתמשו בתא הגנה מתאים".

תקנה 122 קובעת -

"ביקורת

122. (א) מנהל העבודה יערוך ביקורת בטיחות של חפירה, מילוי, חציבה או דיפון בכל אחד מאלה:

(1) מדי יום לפני התחלת העבודה;

(2) אחרי הפסקת עבודה של שבעה ימים ולפני חידושה;

(3) אחרי הפסקת עבודה בשל גשם או הצפה ולפני חידושה;

(ב) מנהל העבודה ירשום בפנקס הכללי את תוצאות הבדיקה".

סעיפים 223 ו-225 לפקודה קובעים -

"עבירות עובדים ואחרים

223. עובד שהפר את הוראות פרק ז', סימן ד', או כל אדם שהפר תקנה לפי פקודה זו המטילה עליו במפורש חובה פלונית - הוא יהיה אשם בעבירה, ותופש המפעל או בעל המפעל לא יהיו אשמים בה אלא אם הוכח שלא נקטו אמצעים סבירים למניעת ההפרה.

עונש כשלא נקבע במפורש

225. בכפוף לנאמר להלן בפקודה זו, העובר עבירה לפי פקודה זו שלא נקבע לה עונש במפורש, דינו - מאסר ששה חדשים או קנס 10,000 שקלים, ומאסר נוסף ארבעה עשר ימים או קנס נוסף 600 שקלים לכל יום שבו נמשכת העבירה, ובעבירה שהיתה עשויה לגרום מוות או חבלת גוף, דינו - מאסר שנה או קנס 20,000 שקלים, ומאסר נוסף ארבעה עשר ימים או קנס נוסף 600 שקלים לכל יום שבו נמשכת העבירה; אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מאחריות לפי דין אחר".

11. קריאת הוראות החיקוק בהפרתן הודה הנאשם מעלה כי מחדלו של הנאשם אינו מתבטא אך בהפרה "טכנית" של ההוראות (כגון אי רישום תוצאות הבדיקה בפנקס הכללי), אלא בהפרה מהותית שאין להמעט בחומרתה ואין להקל בה ראש כלל ועיקר. ענין לנו בחובה שחלה על מנהל העבודה - הנאשם - לערוך מדי יום, לפני התחלת העבודה; אחרי הפסקת עבודה בת שבעה ימים; ואחרי הפסקת עבודה בשל גשם או הצפה - ביקורת בטיחות של חפירה, מילוי, חציבה או דיפון. אותה ביקורת אמורה לכלול, על פי תקנה 112, הבטחה מפני התמוטטות על ידי דיפון מתאים או על ידי בנית מערכת שיגומים או כלונסאות; הבטחה שחומר אדמה שהוצא מהחפירה יורחק משפת החפירה למרחק בטיחותי; ובדיקת שיפוע רמפת חול המילוי להבטחה מפני התמוטטות או זליגה לתוך החפירה. תיעוד הבדיקה אינו בא לענות על צורך "טכני" בלבד, אלא נועד לוודא שעבודת מנהל העבודה מתבצעת כדבעי ולהתחקות אחר תקינות פעילותו במקרי אסון, דוגמת האסון שהתרחש ומתואר בכתב האישום המתוקן בשנית.

משהנאשם נמנע מלקיים חובותיו בהתאם לתקנות המפורטות לעיל, הרי שהתחלף במילוי תפקידו ומחדלו עלול היה להביא לפגיעה בבטיחות הפועלים באתר, ולהאדיר פוטנציאל נזק, כדוגמת הנזק שאירע כמתואר בכתב האישום המתוקן בשנית, אף כי לא נטען ואין לייחס לנאשם התמוטטות הרמפה וגרימת מותו של הפועל המנוח. הקפדה על כללי הבטיחות בעבודה והקפדה על מילוי חובותיו של מנהל העבודה באות להבטיח שלא תתרחשנה תאונות עבודה כמתואר בכתב האישום המתוקן בשנית, אף שכאמור תאונת העבודה המתוארת אינה מיוחסת לנאשם.

הדברים אמורים ביתר שאת, כאשר בפרק ט' לתקנות, הרלוונטי להוראות בטיחות בדבר חפירות ועבודות עפר, יוחדה תקנה ספציפית הדנה ב"אמצעי זהירות מיוחדים" (תקנה 114), והמתייחסת במיוחד למנהל העבודה, וזאת בשל החשיבות היתרה הנובעת לנקיטת אמצעי זהירות שעה שמדובר בחפירות ובעבודות עפר.

מכאן, שהערכים החברתיים המוגנים בעבירות אותן ביצע הנאשם הם שמירה על חיי אדם; הקפדה על אמצעי הבטיחות והקפדה על ביצוע הוראות פקודת הבטיחות בעבודה והתקנות שהותקנו מכוחה; והקפדה על רישום מדויק של הפעולות והצעדים שננקטו על מנת להבטיח בטיחות העובדים.

12. אין בעובדה שלא הועמדו לדין גורמים אחרים כדי להפחית ממידת אחריותו וממידת מחדלו של הנאשם בארוע דנן. בתיק לא נשמעו ראיות ולא נתבררה מידת אשמתם - אם קיימת - של מעורבים אחרים ואף לא הובאו ראיות לכך שגורמים הנדסיים ואחרים לא נתנו לבם לאי תקינות שיעור השיפוע של הרמפה או לעובדה שקיימת לגביה סכנת התמוטטות. על פי התקנות - ועל פי עובדות כתב האישום המתוקן בשנית, בו הודה הנאשם - החובה לבדוק את שיפוע הרמפה והאם קיימת סכנה להתמוטטות רובצת לפתחו של הנאשם, ומשלא עשה כן חדל באופן שהעמיד את הפועלים באתר בסיכון שמא תתמוטט הרמפה ותגרום למותם או לפגיעה פיזית בהם.

באלה הדברים, לא ניתן לומר שמחדלו של הנאשם מצוי ברף הנמוך של קשת ההתנהגויות המעמידות את הזולת בסיכון.

13. ומכאן להתייחסות למחדלי מנהלי עבודה ולתאונות עבודה באתרי בניה בהיבט הרחב - דומה שלא יהא זה מופרז לומר שתאונות עבודה בכלל, וכאלה הגורמות למותם של פועלים או לחבלות חמורות, הפכו ל"מכת מדינה" של ממש. למעשה, אין לך חודש שעובר מבלי שמהדורות החדשות מדווחות על תאונות עבודה בהן מוצאים פועלים את מותם או שנפגעים בגופם באופן קשה - החל מהתמוטטות חניונים; קריסת מנופים; התמוטטות רמפות חול; קריסת מרפסות; נפילה מגובה; ועוד. עבירות הקשורות בבניה או בבטיחות בעבודה קשות להוכחה מחד, ונפוצות מאידך, ונראה שאחת מהדרכים להעלות את המודעות ולגרום לעוסקים בתחום הבניה לעמוד בסטנדרט הזהירות המצופה מהם ולהימנע מביצוע עבירות בטיחות, היא באמצעות הרשעת הנאשמים בדין והטלת עונשים הולמים. מכאן, שאף שהנאשם הואשם בעבירות התנהגות בלבד, שאין בצידי תוצאה (של מוות, גרימת חבלה או התמוטטות בפועל של רמפת החול), הרי שעדיין חומרת מחדלו ופוטנציאל הסיכון שיצר, מחייבים התייחסות מחמירה.

14. לגבי מי שאמון על נושאי בטיחות בעבודה יפים לענין זה דבריו של בית המשפט העליון ברע"פ 4348/08 **מאיר ואח' נ' מדינת ישראל** (8.7.10) -

"... אבקש להטעים את המסר העיקרי העולה בעיניי... קרי, האחריות הרובצת בחזית רחבה... המעמידים את החובה בנושאי בטיחות. על בית המשפט לחוות דעתו בכל לשון, בפסיקה פלילית ואזרחית גם יחד, כי ישנם תחומים, ובטיחות בתוכם, שבהם אסור ללכת במסלול הישראלי האופייני של 'יהיה בסדר', אלא לקיים את הוראות הבטיחות ככל משפטן וחוקתן... כדי שלא ייפול נושא הבטיחות, שחיי אדם כרוכים בו, בין הכסאות..." (פיסקה א' לפסק-דינו של כב' השופט (כתוארו אז) רובינשטיין).

15. נוכח הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות, כמפורט לעיל, אני קובע כי מתחם העונש ההולם נע בין מאסר על תנאי לצד עבודות של"צ לבין תקופת מאסר קצרה לריצוי בעבודות שרות.

16. וכעת לשאלה האם נוכח חומרת מחדלו של הנאשם, כמפורט לעיל, יש לשקול הימנעות מהרשעתו בדין, כבקשת ההגנה וכמומלץ על ידי שרות המבחן. כידוע, הימנעות מהרשעתו של נאשם שהוכח כי ביצע עבירה פלילית היא חריג שבחריג ושמורה למקרים נדירים ויוצאי דופן. על פי הפסיקה, על מנת שבית המשפט ישקול להימנע מהרשעה על ההגנה להוכיח כי חומרת העבירה ונסיבות ביצועה הם כאלה שניתן לוותר על הרשעה בגינם מבלי לפגוע באינטרס הציבורי; בנוסף, על ההגנה להוכיח, במידה גבוהה של וודאות, כי הרשעת הנאשם בדין תביא לפגיעה משמעותית בשיקומו או בעתידו המקצועי (ע"פ 2083/96 **כתב נ' מדינת ישראל**, פ"ד נב(3) 337 (1997); רע"פ 7224/14 **פרנסקי נ' מדינת ישראל** (10.11.14); רע"פ 11476/04 **מדינת ישראל נ' חברת השקעות דיסקונט בע"מ** (14.4.10), בפסקה 32).

17. לאחר שנתתי דעתי לחומרת העבירות ולנסיבות ביצוען, ולאחר שבחנתי טיעוני הצדדים וקראתי את תסקיר שרות המבחן, באתי לכלל מסקנה כי אין מדובר באותם מקרים חריגים, נדירים ויוצאי דופן שיש לשקול בגינם הימנעות מהרשעה. מבחינת חומרת העבירות ונסיבות ביצוען, כמפורט לעיל, אין מדובר בעבירות קלות כלל ועיקר והדגש חייב להיות מושם על חינוך הנאשם ומנהלי עבודה שכמותו לסטנדרט זהירות ראוי, להקפדה על נהלי הבטיחות ומילוי דווקני

של הוראות הפקודה ותקנותיה, תוך מניעת כל פוטנציאל סיכון של הפועלים באתר הבניה. כאמור, רף מחדלו של הנאשם אינו נמוך, ועל כן, חומרת העבירות אינן מאפשרות, בנסיבות, שקילת הימנעות מהרשעה. בבחינת למעלה מן הנדרש אבהיר כי אף אם הייתי בא לכלל מסקנה כי חומרת העבירות מאפשרת שקילת הימנעות מהרשעה, עדיין לא ניתן לומר שהוכחה פגיעה ודאית - או אף קרוב לכך - בהמשך תעסוקתו של הנאשם. עיון בהוראות נוהל אישור או התנגדות למינוי מנהל עבודה בבניה השעייתו וביטול מינויו, מיום 15.8.16, של משרד הכלכלה והתעשייה (נע/1), מעלה כי מפקח עבודה אזורי **רשאי** לבטל מינויו של מנהל עבודה אם זה התרשל במילוי תפקידו או פעל בניגוד להוראות התקנות או אם נמצא שמנהל העבודה הורשע בעבירה שעניינה בטיחות בעבודות בניה. עוד נאמר בנוהל כי במידה ומנהל העבודה הורשע בעבירת בטיחות, **רשאי** מפקח העבודה האזורי להשעותו למשך 12 חודשים. עינו הרואות כי אין כל הכרח שהנאשם יושעה מעבודתו והדבר נתון לשיקול דעתו של מפקח העבודה האזורי, ובכל מקרה המפקח לא יחליט בנושא, אלא לאחר שיתן לנאשם הזדמנות להשמיע טיעוניו בענין. עוד עולה כי הסנקציה המנהלית שיכול ותוטל על הנאשם מוגבלת להשעיה לתקופה של עד 12 חודשים בלבד.

לגבי פגיעה ביכולתו של הנאשם לעבוד באתרים לגביהם נדרשת תעודת יושר - ראשית, לא הוצגה לפניי רשימת אתרים שכזו מאת קבוצת "אורון" בה עובד הנאשם; ושנית, גם כאן, הפגיעה - אם בכלל - היא פגיעה מצומצמת בלבד.

הוסף לכל אלה את התייחסותו המצמצמת של הנאשם בפני שרות המבחן ונטילת אחריות חלקית מצידו, בהתייחסו למחדלו כאל ענין "טכני" בלבד, והמסקנה המתחדדת היא שקיימת משנה חשיבות בהרשעתו בדיון.

18. בנסיבות אלה, באתי לכלל מסקנה שאין מקום להימנע מהרשעת הנאשם בדיון, ונוכח נסיבותיו האישיות - היותו עוסק בתחום הבניה מזה 20 שנים כמנהל עבודה; העובדה שלא דבק רבב בעבודתו משך כל אותה תקופה ארוכה; הודאתו בכתב האישום המתוקן בשנית; החסכון בזמן שיפוטי יקר; וחלופי הזמן מאז ביצוע העבירות (כ-5 שנים) - ימוקם עונשו בתחתית מתחם העונש ההולם.

עיינתי בפסיקה שהגישה ב"כ הנאשם ומלבד העובדה שמדובר בפסיקה של ערכאה דיונית נמוכה שאינה מחייבת או מנחה (בית הדין האזורי לעבודה), הרי שבאותה פסיקה דובר בנסיבות שאינן מתקיימות במקרה שלפניי - כך בת"פ (אזורי לעבודה נצ') 4552-02-15 **מדינת ישראל נ' בר ובניו חברה לבנין ופיתוח בע"מ ואח'** (24.9.15) דובר בנאשם מעל לגיל 70, מנהל חברת בניה מעל 40 שנים, נעדר עבר פלילי מכל סוג ומין שהוא (זאת בניגוד לנאשם שלפניי אשר לחובתו הרשעה קודמת בעבירת מס משנת 2016), אשר נטל אחריות על ביצוע העבירה העיקרית (אי מינוי מנהל עבודה) חרף העובדה שעבודות הבניה בוצעו על ידי קבלן שלד שהיה אמור למנות מנהל עבודה מטעמו על פי הסכם איתו; הרשעת הנאשם עלולה להביא לביטול זכאותו להירשם כקבלן רשום וכפועל יוצא מכך להשבתת החברה שבבעלותו בה מועסקים כ-30 עובדים; וכך בת"פ (אזורי לעבודה חי') 1610-08-13 **מדינת ישראל נ' לאן חברה לבניה ופיתוח בע"מ ואח'** (22.9.14) דובר בכתב אישום אשר הוגש כ-7 שנים לאחר ביצוע העבירות, כאשר בית המשפט קובע בגזר הדין כי "אין מדובר בהתיישנות, אולם שיהיו בלתי מוסבר, של שנים כל כך רבות יש בו כדי להטות את הכף לכיוון אי הרשעה" (עמ' 12); ולענין הנזק הקונקרטי שייגרם לנאשם 3 באם יורשע, קיבל בית הדין את טענתו כי לא יוכל לקבל הלוואה לעיסקו בערבות מדינה (עמ' 18).

19. לאור האמור לעיל, אני מחליט להרשיע את הנאשם בעבירות המיוחסות לו בכתב האישום המתוקן בשנית, וגוזר עליו את העונשים הבאים:

- א. חודש מאסר על תנאי למשך שנתיים מהיום והתנאי הוא שלא יעבור אחת העבירות בהן הורשע.
- ב. הנאשם יבצע 160 שעות של"צ, כמומלץ על ידי שרות המבחן בתסקיר מיום 1.1.18 ובהסכמתו. הנאשם יבצע את עבודות השל"צ במועצב בוקעאתא בביצוע עבודות גינון. מובהר לנאשם כי במידה ולא יבצע את עבודות השל"צ או לא ישמע להוראות שרות המבחן יהא רשאי בית המשפט לשוב ולגזור את דינו מחדש.
- שרות המבחן ידווח לבית המשפט עם סיום ריצוי העונש.
- ג. קנס כספי בסך 2,500 ₪ או 15 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב-5 תשלומים חודשיים, רצופים ושווים, החל ביום 22.4.18. לא ישולם תשלום במועד יעמוד מלוא הסכום לפירעון מיידי.
- ד. הנאשם יחתום על התחייבות בסך 5,000 ₪ להימנע מלבצע את העבירות בהן הורשע וזאת למשך שנתיים מהיום. לא יחתום הנאשם על התחייבות כאמור יאסר למשך 10 ימים.

המזכירות תעביר עותק מגזר הדין לשרות המבחן למבוגרים.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי מרכז בתוך 45 יום.

ניתן היום, ט' ניסן תשע"ח, 25 מרץ 2018, במעמד ב"כ המאשימה, עו"ד דפנה גסנר, הנאשם ובאת-כוחו.